

Papegaaien houden en behouden

Iedereen kent papegaaien, ze zijn vooral bekend vanwege hun schitterende kleuren. Wat de meeste mensen niet weten, is dat papegaaien (papegaai-achtigen) tot de hoogst-ontwikkelde vogelsoorten horen. Het zijn intelligente dieren met een sociaal complexe leefwijze en met een natuurlijke levensverwachting van vele tientallen jaren. Bij deze vogelsoorten is vooral de jeugdfase van belang voor hun vermogen om in hun latere leven evenwichtig te functioneren. Het is de periode waarin ze, net als elke andere hogere diersoort, van hun ouders leren hun sociale rol te bepalen ten opzichte van soortgenoten en ten opzichte van andere levende wezens.

Er is geen mooier gezicht dan vliegende papegaaien in hun natuurlijke leefomgeving. Helaas wordt **van de 353 bekende soorten papegaaien 28% met uitsterven bedreigd**. De belangrijkste bedreigingen voor papegaaien in de natuur is het verlies aan habitat. Het tropische regenwoud is in de laatste dertig jaar gehalveerd en bedekt thans nog slechts 6% van de aarde. Alleen al in Brazilië wordt in de komende tien jaar weer 130.000 vierkante kilometer Amazonehout gekapt voor de aanleg van palmolieplantages en in Borneo en vele andere plaatsen op de wereld gaat het net zo. Daar komen dan nog de andere bedreigingen bij zoals natuurrampen, klimaatverandering, de stroperijen en de introductie van roofdieren uit andere delen van de wereld.

Ter bescherming van papegaaien en hun leefomgeving wordt bij allerlei beschermingsprojecten, in samenwerking met de lokale bevolking, gezocht naar alternatieve inkomensbronnen. De CITES-regeling van de overheid is van groot belang. Niet alleen wordt de vangst en handel gereguleerd, ook worden de liefhebbers gestimuleerd tot nog grotere zorgvuldigheid bij het houden en kweken van de bedreigde soorten. Voor heel veel soorten lopen er '**captive conservation**' programma's waarbij particulieren en organisaties samenwerken aan het behoud van schaduwpopulaties. Die kunnen mogelijk ooit worden ingezet bij het natuurherstel in het oorspronkelijke leefgebied. Helaas reguleert CITES slechts de wildvang, handel en houderij van de bedreigde soorten. Er worden geen maatregelen genomen om de voortschrijdende vernietiging van de natuurlijke leefgebieden tegen te gaan. Die catastrofe gaat onstuitbaar verder, op elk continent weer met andere economische doelen.

Dat schept een grote verantwoordelijkheid voor iedereen die papegaaien (algemener: bijzondere diersoorten) houdt en kweekt. De rol van de vele duizenden particulieren wordt steeds belangrijker. Het kweken van de natuurvormen van papegaaien is voor vele soorten een onmisbaar element geworden voor het soortbehoud. **Zonder al die liefhebbers die veel tijd en energie besteden aan het kweken van de bedreigde soorten, sterven veel soorten in de komende jaren uit.**

Op Internationaal gebied zijn er diverse beschermingsprojecten waarin diverse partijen (vogelparken en particulieren) samenwerken aan soortbehoud en herintroductie in het wild. Enkele voorbeelden:

- Sinds 2005 is er het soortbehoud project voor de grote Vasapapegaai en sinds 2011 ook voor de kleine Vasapapegaai. In dit project participeren ook particuliere houders en kwekers.
- In 2007 is een stamboek voor de blauwstuitpapegaai (*Psittinus cyanurus*) opgestart en zijn hierin inmiddels 13 houders en kwekers van deze soort verenigd.
- Het Poicephalus stamboek is in 2010 weer opgestart met het doel bepaalde soorten te beschermen en gecoördineerd met deze soorten te kweken. De vogels worden gekweekt in wildvorm, zodat zij t.z.t. weer als soortzuivere vogel uitgezet kunnen worden.
- Er worden door liefhebbers grote successen bereikt met het kweken van soorten die in het wild ernstig worden bedreigd en zijn er reserve-populaties opgebouwd om de soorten in stand te kunnen houden (o.a. Blauwkeelara, Hyacintara, Lear's ara). Zo worden er bijvoorbeeld weer Lear's ara's teruggebracht naar Brazilië. De rating van de Lear's ara op de IUCN rode lijst kon daardoor worden aangepast van 'ernstig bedreigd' naar 'bedreigd'.

- De huidige totale populatie van Puerto Rico amazones bestaat uit wilde en geherintroduceerde vogels. In 1975 was het aantal in het wild tot 13 stuks gedaald en sinds medio 2011 is de populatie door gezamenlijke inspanning tot 275 stuks toegenomen. De gekweekte vogels worden in volières zo goed mogelijk voorbereid op hun uitzetting in het wild.
- De vernietiging van het leefgebied en de vangst van de Spix ara heeft er toe geleid dat de soort in het wild is uitgestorven. In een samenwerking tussen (particuliere) kweekcentra in Brazilië, Qatar, Duitsland en Spanje wordt de herintroductie voorbereid. Inmiddels worden er in een beschermd gebied voorbereidingen getroffen voor het herstel van de natuurlijke habitat voor de herintroductie van de soort in Brazilië.

**Winy Weinbeck,
Tinley Gedragstherapeut, specialisatie papegaaien,
Voorzitter Pakara.**